

Språk-, läs- och skrivutveckling

Piteå Kommun 2015-2019

Dokumentet revideras kontinuerligt. Senaste ändring 20161007

Erica Lövgren

Ann-Christin Forsberg

Kommunala insatser

Insatser utifrån behov i verksamheten

Läsllyftet

Nationell fortbildning för alla lärare

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Bakgrund	2
Satsning på Språk- läs och skrivutveckling 2015-2019	4
Syfte med satsningen	6
Målgrupp	6
Kortsiktiga mål.....	6
Aktiviteter.....	6
Utvärdering.....	8
BILAGA 1 Läslyftet	0
BILAGA 2 Anlitade föreläsare	1
Bilaga 3 En läsande klass – bakgrund	2

Inledning

I ett beslut i Barn och Utbildningsnämnden i november 2015 ges utbildningsförvaltningen i uppdrag att utforma konkreta mål för den kommunövergripande kunskapsutvecklingen i svenska och svenska som andraspråk. I denna plan finns förutom dessa konkreta långsiktiga mål också beskrivet varför det är viktigt, vilka insatser som görs och vilka delmål som sätts upp för att stötta på vägen till måluppfyllelse. Delmål sätts för såväl elevernas som personalens kunskapsutveckling.

Bakgrund

Att elever har en god läs- och skrivförmåga är avgörande för hur väl de lyckas nå kunskapskraven i alla grundskolans ämnen och även avgörande för hur de lyckas med fortsatta studier. Det har även en avgörande betydelse för möjligheten till sysselsättning och till att vara en aktiv samhällsmedborgare. De internationella undersökningarna PISA1 och PIRLS2 visar att svenska elevers läsförmåga har försämrats under 2000-talet. Jämfört med den första PISA-undersökningen har resultaten försämrats och svenska 15-åringars läsförståelse låg 2009 på en genomsnittlig nivå i ett internationellt perspektiv. Nästan en femtedel av de svenska eleverna nådde inte upp till basnivån i läsförståelse. Enligt OECD är det en kunskapsnivå som kan ses som grundläggande för fortsatt lärande. Den senaste PISA-undersökningen (2012) visar dessutom att svenska elevers resultat i läsförståelse har försämrats ytterligare och ligger nu under OECD-genomsnittet. Både pojkar och flickor har tappat, men pojkar har tappat mer och de svagpresterande pojkarna mest. Även resultaten från PIRLS visar på en försämring även om svenska elever i årskurs 4 läser bra i jämförelse med elever i andra deltagande länder. Försämringen beror främst på att eleverna blivit sämre på att läsa faktatexter.

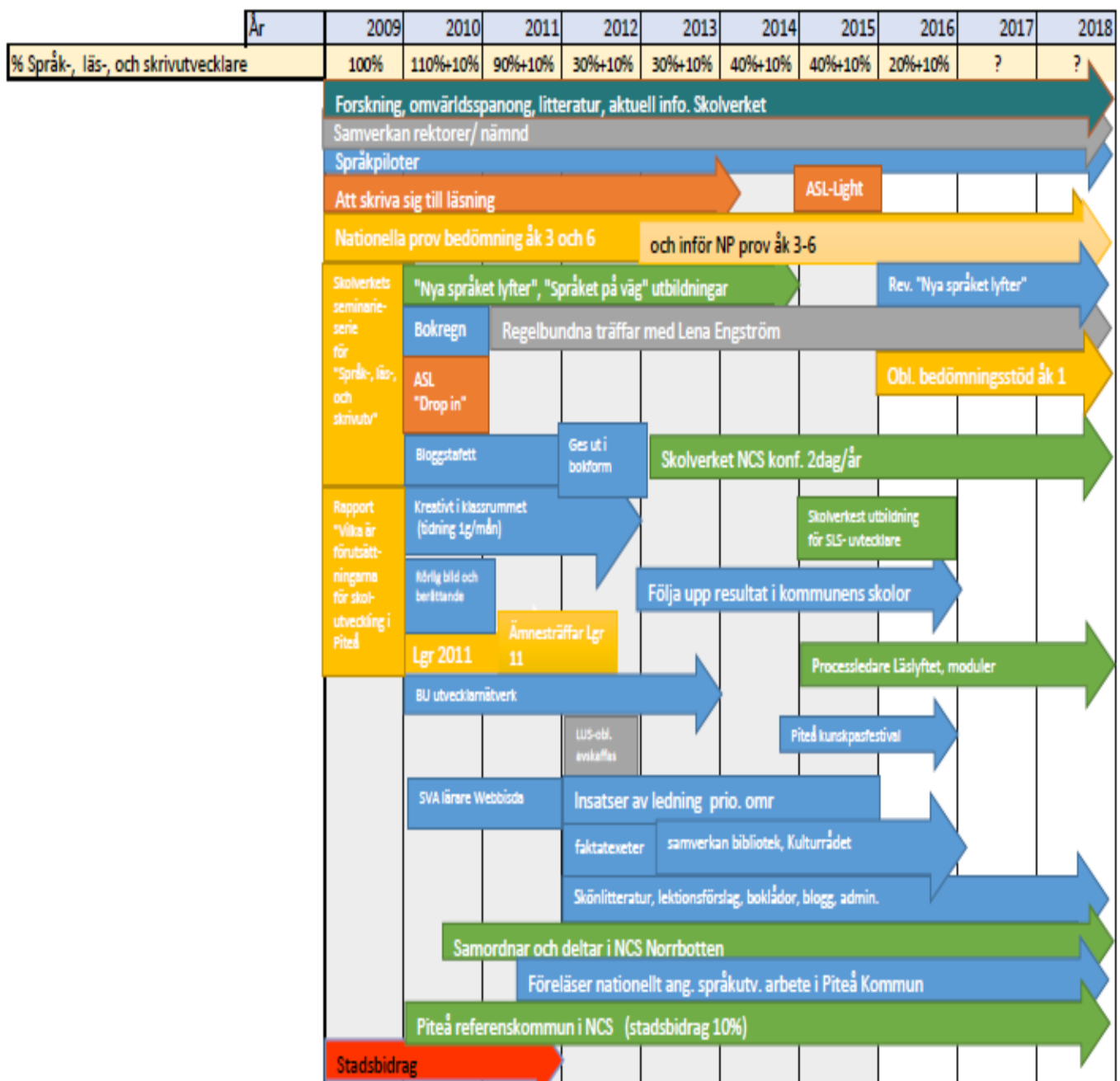
Skolinspektionen har under flera år genomfört granskningar med läsning som tema3 och konstaterar bl.a. att i en majoritet av skolorna som har årskurs 7–9 hjälper lärarna inte eleverna tillräckligt mycket med att bearbeta, analysera och förstå de texter som används i läsundervisningen. Eleverna i årskurs 4–6 reflekterar inte över de texter som de har läst tillsammans med andra elever eller med lärarna. De reflekterar inte heller över texterna skriftligt. Skolinspektionen lyfter fram att många lärare måste lära sig mer om läsprocessen som en del av ämnet. Skolorna behöver också bli bättre på att sprida kunskap mellan olika lärare, så att eleverna får en likvärdig undervisning av hög kvalitet.

Regeringen har alltså konstaterat att läs- och skrivundervisningen i svenska skolor måste förbättras och detta har medfört statliga satsningar som läsa-, skriva- räknasatsningen 2008-2012, Läslyftet 2015-2018, ett för år 1 obligatoriskt bedömningsstöd i läsning och skrivning samt ett kunskapskrav för år 1 läsförståelse.

Trots att språk- läs och skrivutveckling har varit prioriterat i Piteå de senaste åren finns enligt Kunskapsrapport 2015 behov av att fortsätta utveckla läs- och skrivundervisningen i alla ämnen i alla årskurser.

De senaste åren har det med stöd av kommunala språk- läs och skrivutvecklare genomförts olika kompetensutvecklingsinsatser riktade mot lärare som undervisar i år 1-9. En del av insatserna har legat på ett nätverk av språkpiloter som ett par gånger per termin träffats för information, erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Nätverket har bestått av två representanter från varje skola. Utifrån kvalitetsredovisningarna, nationella prov, rektors behov, skolverkets intentioner och i samarbete språkpiloterna har språk- läs- och skrivutvecklarna initierat studiecirkelar och aktiviteter som kan bidra till att utveckla undervisningen i önskad riktning.

Tidigare insatser:

Satsning på Språk- läs och skrivutveckling 2015-2019

2015-2019 kommer Piteå Kommun att genomföra en satsning på olika typer av kompetensutveckling och stöd till lärare i förskolan, grundskolan och gymnasiet som syftar till att genom en bättre verksamhet och undervisning förbättra elevernas kunskaper i läs- och skrivundervisning. De övergripande långsiktiga målen för Piteå Kommuns elever är:

- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1
- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3
- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 6
- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 9
- 50% av pojkarna har de tre högre betygen i svenska eller svenska som andraspråk i åk 6 och 9
- En ökning av meritpoäng i alla textrika ämnen

Kommunens egen satsning kommer att vävas samman med Skolverkets läslyft vilket innebär kompetensutveckling för lärare genom kollegialt lärande, modultexter från skolverket och handledare som bekostas av statliga- och kommunala medel. Med utgångspunkt ibland annat den beskrivning av kunskapsresultaten som skrivs fram i Kunskapsrapport för grundskolan 2014-15 har ett antal behov identifierats och ett antal mål satts upp.

De olika insatserna planeras och organiseras av de kommunala språk-, läs- och skrivutvecklarna som också genomgått Skolverkets utbildning för Språk-, läs- och skrivutvecklare. Uppdraget som språk-, läs- och skrivutvecklare handlar också i fortsättningen även om att utifrån verksamheternas behov på olika sätt erbjuda stöd för utveckling av undervisningen i klassrummen och för implementering av bedömningsstöd.

För att förbättra och utveckla den språk-, läs- och skrivutvecklande undervisningen kommer flera olika områden vara i fokus. Dessa områden är:

Utveckling av undervisningen genom kollegialt lärande och med moduler ur Läslyftet som utgångspunkt. Eftersom lärarens förmåga att reflektera över undervisningen och utveckla den, tillsammans med kollegor, har stor betydelse för att utveckla kvaliteten i undervisningen är implementering av kollegialt lärande som fortbildningsform viktig. Läsförståelse och skrivförmåga är avgörande för elevers utveckling och lärande i skolan liksom för deras framtida delaktighet i samhället och yrkeslivet. Alla lärare har uppdraget att stötta elevernas utveckling mot ett rikt och nyanserat språk och ett utvecklat ämnesspråk i skolans alla ämnen. Läslyftets syfte är att utveckla elevers läsande, skrivande och lärande genom att utveckla kvaliteten i undervisningen. Alla lärare som undervisar i Piteå kommun har därför möjlighet att under ett läsår fram till 2019 delta i Skolverkets fortbildningsinsatser i Läslyftet.

Utveckling av lärarnas kompetens i dokumentation och bedömning. Eftersom bedömningen av en elevs kunskaper i skolan ska vara nära sammankopplad med undervisningen behöver fler lärare öka sin kompetens inom området. När bedömning används på ett medvetet och systematiskt sätt, väl integrerad i undervisningen, ges eleven goda förutsättningar för lärande. Läroplanen för grundskolan talar om ett lärande som förbereder elever för att leva och verka i samhället, om beständiga kunskaper, om färdigheter och metoder för att tillägna sig nya kunskaper i olika ämnen och kritiskt granska fakta och förhållanden. Det är detta lärande som ska främjas i undervisning och genom bedömning. Från 1 juli 2016 blir det obligatoriskt för huvudmän i grundskolan att använda Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling och matematik i årskurs 1. Rektorerna i Piteå uttrycker också en vilja att använda bedömningsstödet i åk 2 och 3. Satsningen på läs- och skrivutveckling stöttar implementeringen av detta. Bedömningsstödet i läsning och skrivning har tydliga kopplingar till skolverkets stödmaterial *Nya Språket lyfter!!* och båda materialen är kopplade till Lgr11 och kunskapskraven i svenska för åk 1 och 3. *Nya Språket lyfter!!* kompletterar bedömningsstödet 1-3 och ger möjlighet att följa och dokumentera elevens utveckling i tal, läsa och skriva i årskurserna 1-6 i både SV och SVA. Materialet ger också en forskningsbaserad teoribakgrund och idéer kring hur undervisningen kan utformas för att på bästa sätt stötta elevernas kunskapsutveckling. Språk- läs och skrivutvecklarna rekommenderar användning av *Nya Språket lyfter!* för att följa elevernas kunskapsutveckling och stötta en god undervisning i Svenska och SVA från förskoleklass till årskurs 6.

Satsning på kompetensutveckling i Svenska som andraspråk. Eftersom många lärare i Piteå uttryckt ett behov av att öka sin kompetens i arbetet med nyanlända elever och svenska som andraspråk (SVA) anordnas en kompetensutvecklingsinsats

för ett trettiotal lärare i just detta. Dessa lärare har behörigheter men saknar erfarenhet och kompetens att undervisa i SVA.

Utbildningsförvaltningen vill också ge fler lärare möjlighet att utöka sin behörighet i SVA och ger därför viss ekonomisk ersättning till de rektorer vars lärare vidareutbildar sig i SVA genom Lärarlyftet.

Utvecklingsinsatser utifrån verksamhets specifika behov och aktuell forskning. De verksamhets specifika utvecklingsbehoven identifieras på verksamhets- och enhetsnivå bland annat genom analyser av nationella prov och kunskapsuppföljningar. Utifrån dessa behov och aktuell forskning kommer Piteå kommun att erbjuda lärarna föreläsningar, boklådor och andra aktiviteter.

Syfte med satsningen

Syftet att skapa optimala förutsättningar för alla elevers ökade måluppfyllelse inom språk-, läs- och skrivområdet så att alla elever minst når de uppsatta långsiktiga målen. De övergripande långsiktiga målen för Piteå Kommuns elever är:

- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1
- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 3
- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6
- Alla elever uppnår kunskapskravet i sin helhet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 9
- 50% av pojkarna har de tre högre betygen i svenska i åk 6 och 9
- En ökning av meritpoäng i alla textrika ämnen

Målgrupp

Lärare i alla ämnen från förskoleklass till åk 9.

Kortsiktiga mål

1. Förbättrad läsförståelse i alla ämnen åk f-9.
2. Pojkars resultat i svenska som ämne kommer upp i nivå med flickors. Speciellt gällande berättande text och stavning.
3. Säkerställa en god kännedom om elevers kunskapsutveckling i läsning och skrivning.
4. Ökad kompetens i undervisning i SVA och av nyanlända inom ramen för klassundervisning.
5. Resultat på nationella prov ska öka istället för minska i förhållande till riket.

Aktiviteter

1. Förbättrad läsförståelse i alla ämnen åk f-9.

Läsförståelse är viktigt för resultatet i ALLA ämnen och därför behöver ALLA lärare ha god kunskap om vad som påverkar elevens möjlighet att förstå text.

Möjlighet till kompetensutveckling i området finns inom ramen för läsliftet¹ och det är därför av största vikt att rektor gör det möjligt för alla lärare att delta på något sätt. Språk- läs- och skrivutvecklarna kan vara ett stöd för rektor när det gäller att hitta former för organisation, med- eller utan statsbidrag. Språk-, läs och skrivutvecklarna fungerar som samordnare för läsliftet och går båda två en utbildning för språk- läs och skrivutvecklare.

Ökad kompetens i undervisning för läsförståelse tillförs också skolor genom den input som Språkpiloterna får och har fått. Minst en träff per termin planeras. Språkpiloterna själva önskar fler träffar.

Vår satsning på boklådor är också ett stöd för bättre undervisning i läsförståelse. Gemensam läsning av en text ger läraren möjlighet att modellera de läsförståelsestrategier som goda läsare utvecklar automatiskt men som svaga läsare måste få undervisning i. Dessa strategier handlar om att på olika sätt vara aktiv före, under och efter läsningen. Det är samma idéer som återfinns i läsliftet och "En läsande klass"² Boklådorna innehåller idéer kring hur man kan undervisa så att eleverna utvecklar detta aktiva förhållningssätt. Arbetet med boklådorna fortsätter under året. Fler boklådor köps in i samarbete med stadsbiblioteket och medel söks från kulturrådet. Den webbsida där man kan läsa om, och boka böckerna uppdateras kontinuerligt.

Delmål: Med ökad läsförståelse förväntas en ökning av meritpoäng i alla textrika ämnen.

Delmål: Alla skolor och majoriteten av lärarna läser två eller fler moduler i läsliftet.

---

¹ <http://www.skolverket.se/kompetens-och-fortbildning/larare/laslyftet>

² <http://www.enlasandeklass.se/>

2. Pojkars resultat i svenska som ämne kommer upp i nivå med flickors.

Det finns ingen djupare analys av varför pojkarna i Piteå har något lägre resultat i svenska, men det är inte unikt vare sig för Piteå eller Sverige. Skillnader syns även globalt och har så gjort i 30 år. I rapporten "Kunskapsresultat för grundskolan 14-15" lyfts följande fram "Både flickor och pojkar har goda resultat i engelska och matematik. I svenska hade 33 procent av flickorna betyg A eller B. Motsvarande andel bland pojkarna var 12 procent. Hela 71 procent av flickorna har betyg A, B eller C i svenska medan endast 35 procent av pojkarna har dessa tre högre betyg. Detta tyder på att pojkars kunskaper i svenska skulle behöva lyftas generellt inom kommunen." Liknande siffror gäller för år 9.

Språk-, läs- och skrivutvecklarna arbetar medvetet med att sprida kunskap om förhållningssätt och undervisningsformer som gynnar alla elevers kunskapsutveckling. Detta sker tex via mail och språkpiloter. Det är också viktigt att ha pojkars kunskapsutveckling i åtanke när insatser och aktiviteter planeras. Här finns en kunskapsöversikt gällande könsskillnader i skolprestationer <http://genus.gu.se/meromgenus/teman/skola/skolprestationer/kunskapsoversikt--konsskillnader-i-skolprestationer-och-pojkar-i-utbildning>

Camilla Lundmarks initiativ med att engagera pappor som läsande förebilder i "Pappor läser- projektet" är ett led i att motivera pojkar att bli mer engagerade i läsning och i svenskämnet. Språk- läs och skrivutvecklarna stöttar initiativet och medverkar till spridning genom att bidra med tex. boklådor.

Vad gäller att utveckla en undervisning som gynnar pojkars skrivande av berättande text och stavning så erbjuds skolornas språkpiloter fortsatt input kring genrepdagogen och cirkelmodellen. Stöd kring skrivundervisning finns också inom läsllyftet.

Delmål: Ett mål med insatserna är bidra till att 50% av pojkarna har de tre högre betygen i svenska.

3. Säkerställa en god kännedom om elevers kunskapsutveckling i läsning och skrivning

Från och med höstterminen 2016 finns fyra obligatoriska kontrollpunkter för elevers läs- och skrivutveckling, nämligen bedömningsmaterialet för år 1, NP år 3, NP år 6 och NP år 9.

Under hösten 2016 erbjuds utbildningsträffar kring användningen av det obligatoriska bedömningsstödet. Återkommande i år 1 under minst 3 år.

Stödfrågor kring bedömningsstödet 1-3 läggs in i Genvägen. Huvudmannen är ansvarig för genomförandet och är intresserad av resultat, analys och åtgärder.

Språk-, läs- och skrivutvecklarna erbjuder stöd kring organisation och genomförande av NP i svenska via i första hand mail och svar på direkta frågor. Språk-, läs och skrivutvecklarna finns också tillgängliga för stöd vid bedömning och analys av resultaten.

Utöver detta bör varje skola ha ett gemensamt material för att kontinuerligt följa och stötta elevernas utveckling. De behöver kunna säkerställa att undervisningen leder till önskat resultat och önskad måluppfyllelse. Språk-, läs- och skrivutvecklarna förordar skolverkets *Nya Språket lyfter!* Det är ett icke kommersiellt material framtaget av landets främsta forskare inom språk- läs och skrivutveckling. De avstämningar som finns i *Nya Språket lyfter!* ger en bra bild av elevens kunskapsnivå och utveckling från förskoleklass till år 6. Om man utöver det ser ett behov av att på detaljnivå känna till hur eleven utvecklas i olika aspekter av läsning som avkodningsteknik, avkodningshastighet, ordförståelse och textförståelse kan det vara lämpligt att skolan enas om ett antal screeningar/test. Specialpedagogen har kompetens att stötta valet av vilken screening som behövs för att snabbt få en tydlig bild av elevens förmåga och vilken undervisning som behövs.

Studiecirkel i *Nya Språket lyfter!!* är efterfrågat och information om hur skolorna själva kan gå till väga för att genomföra sådana mailas ut. Möjligheterna att ordna studiecirkel med stöd av språk- läs och skrivutvecklarna undersöks.

Språkpilotträffarna kommer att ha fokus på bedömning, och hur bedömning och undervisning hänger ihop.

Delmål: Alla skolor har en väl genomtänkt plan för kunskapsuppföljning och screening efter behov.

4. Ökad kompetens i undervisning i SVA och av nyanlända inom ramen för klassundervisning

Med nyanlända elever i klasserna kommer fler elever att läsa ämnet SVA istället för svenska. Det finns stora behov av ökad kompetens inom området hos rektorer och lärarpersonal. För SVA 4-9 finns få behöriga lärare och utbildningsförvaltningen stöder vidareutbildning i ämnet genom att ekonomiskt stötta deltagande i Lärarlyftet. För SVA 1-3 finns många behöriga lärare som ändå upplever att de saknar nödvändig kompetens. För dessa anordnas i samarbete med Nationellt Centrum en utbildning under läsåret 16/17. Dessutom utforskas möjligheterna att utbilda egna kursledare i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Eftersom rektor beslutar om eleven ska ha undervisning i svenska som andraspråk innebär att rektor också måste ha kunskap om de två svenskämnen. Ofta delegerar rektor frågan till en andraspråklärare som gör en bedömning. Alla elever som bedöms vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk har rätt att läsa svenska som andraspråk och den som oftast har kompetens att göra denna bedömning är den utbildade läraren i svenska som andraspråk. Bedömningen kan göras med hjälp av vardagliga observationer, språkutvecklingsanalyser samt olika kartläggnings- och diagnostiska material. Utbildningsdag för rektorer anordnas.

Stödmaterialet *Nya Språket lyfter!!* är utformat för att stötta undervisning och kunskapsuppföljning i både svenska och SVA och Språk- läs och skrivutvecklarna rekommenderar att all personal ges möjlighet att sätta sig in i materialet.

Delmål: Varje rektor har kunskap om bestämmelserna kring SVA. Varje rektor har också säkerställt att det på skolan finns nödvändig kompetens.

Delmål: Att det på varje skola finns lärare med god kompetens i SVA

Delmål: Öka antalet behöriga SVA lärare 4-9

5. Resultat på nationella proven ska öka istället för minska i förhållande till riket.

Piteå har generellt fina resultat men de har minskat något i förhållande till resten av riket. Detta är en trend som bör vändas genom medvetna insatser.

Genom att på Språkpilotträffar och via mail fortsätta betona och verka för en systematisk, engagerande och varierande undervisning i läsning och skrivning, genom insatserna ovan och genom deltagande i läsllyftet antas bidra till att resultaten i Piteå fortsätter ligga över rikssnittet, men också att de ökar i förhållande till riket.

Genrepedagogikens cirkelmodell för skrivundervisning och systematisk undervisning om läsförståelsestrategier för läsförståelse rekommenderas. Båda dessa metoder går hand i hand med ett medvetet språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Läsllyftet, språkpilotträffarna och skolverkets webbaserade utbildningspaket erbjuder kompetensutveckling.

Utvärdering

Läsllyftet utvärderas genom enkäter med deltagare och genom samtal med rektorer. Ansvarig är Språk- läs och skrivutvecklarna i slutet av varje läsår perioden 15-19.

Nationella prov, resultat som rapporteras i genvägen sammanställs av Utbildningsförvaltningens kvalitetskontroller och analyseras i samarbete med Språk-, läs- och skrivutvecklarna årligen.

SVA insatsen utvärderas av NC eller Margareta Sundin. Resultatet delges Språk-, läs- och skrivutvecklarna vårterminen 2017.

Övriga insatser utvärderas årligen av Språk-, läs- och skrivutvecklarna.

Aktiviteter		
När	Förskola	Grundskola
HT 2015	Föreläsningar på Kunskapsfestivalen	Läsluft för 44 lärare Språkpilotträffar Boklådor Föreläsningar på Kunskapsfestivalen
VT 2016		Läsluft för 108 lärare Språkpilotträffar Boklådor
HT 2016	Läsluft för X enheter Föreläsningar på Kunskapsfestivalen	Utbildning i sva Språkpilotträffar Boklådor Implementering obl. bedömningsstöd åk 1 <i>Nya Språket lyfter!!</i> - kurs Föreläsningar på Kunskapsfestivalen
VT 2017		Utbildning i Sva Utbildning för rektorer i Sva Språkpilotträffar Boklådor Implementering obl. bedömningsstöd åk 1 <i>Nya Språket lyfter!!</i> - kurs
HT 2017		Språkpilotträffar Boklådor
VT 2018		Implementering obl. bedömningsstöd åk 1

BILAGA 1 Läslyftet

Läslyftet erbjuds alla lärare som undervisar på grund- och gymnasieskola. Syftet är att öka elevers måluppfyllelse genom att stärka och utveckla kvaliteten i den språk-, läs- och skrivutvecklande undervisningen. Till fortbildningen finns en särskilt utvecklad webportal där allt material finns tillgängligt.

www.lasochskrivportalen.se Innehållet i materialet utgår från läroplaner och beaktar aktuell och relevant forskning och analyser av resultat.

Deltagande skolor :

SKOLA	15/16 Statsbidrag 20% Egen budget 20%	16/17 Statsbidrag 70% Egen budget 40%	17/18
Pitholm 4-6	Ca 10		
Pitholm 7-9	Ca 10		
Svensbyn, Böle f-6	Ca 14		
Backgårds, Alter f-6	Ca 10		
Munksund		Ca 8	
Strömnäs		Ca 10	
Klubbgårdet		Ca 6	
Bergsviken		Ca 23	
Norrbyskolan		Ca 13	
Blåsmark		Ca 3	
Jävre		Ca 5	
Sjulnäs		Ca 8	
Norrmalm		Ca 8	
Backeskolan		Ca 7	
Långskatan		Ca 10	
Hortlax		Ca 12	

BILAGA 2 Anlitade föreläsare

Föreläsare anlitade i Språk-, läs-, och skrivutvecklaruppdraget

2010-11 Författare: KG Johansson i samband med Bloggstafett

Författare: Mia Söderberg

Författare: Anette Skåhlberg och Katarina Dahlkvist

”Nya språket författarna” Elisabeth Berg och Barbro Hagberg Persson

2012-13 Britta Hjelm Brännström ”Läsförståelse”

Läsambassadör(2011-13) Johan Unenge (Webinarie) ”Läslust”

Undervisningsråd Anna Österlund (Webinarie) ”Få syn på språket”

Läsambassadör (2013-15) Johanna Lindbäck ”Läslust”

Anna Johansson LTU ”Variationsteori”

Brita Holmfrid ”Språk och estetik för att stärka mötet mellan elevers intresse och skolans lärande”

Britt Hansson Skoldatateket Norrbotten

2014-15Christina Hansson ”Skrivundervisning - gengrepedagogik”

Författare Martin Widmark ”En läsande klass” Läsförståelsestrategier

Barbro Westlund ”Aktiv läskraft- Vad är det?”

Catarina Schmidt ”Barn som medborgare i en värld full av texter”

Susan Nieland ”Ett skrivande klassrum”

2016 Tiia Ojala (Undervisning av nyanlända elever)

Bilaga 3 En läsande klass – bakgrund

Från hemsidan för En läsande klass:

”En läsande klass utgår från modellerna RT (Reciprocal Teaching), TSI (Transactional Strategies Instruction) och QtA (Questioning the Author). RT utarbetades under 1980-talet av forskarna Palincsar och Brown som tog fram fyra grundstrategier som expertläsare använder för att förstå det lästa. De är att förutspå, att ställa frågor, att reda ut oklarheter och att sammanfatta. När dessa strategier tränas på ett medvetet sätt resulterar det i ökad läsförståelse. TSI bygger på samma fyra grundstrategier som RT. Modellen kallas för transaktionell, eftersom den bygger på två principer: utbyte av strategier mellan lärare och elever och utbyte av det meningsskapande som sker mellan lärare och elever ur texten. Forskarna Beck och McKeown (Beck, McKeown, Hamilton & Kugan, 1997) har utarbetat en modell för strukturerade textsamtal, QtA. Modellen bygger på att läsaren ställer frågor som ifrågasätter författarens och textens auktoritet. Läsaren måste bli medveten om att författaren bakom texten påverkar både textens innehåll och läslighet.

Ett antal svenska forskare har förespråkat vikten av att kontinuerligt och systematiskt arbeta med att utveckla läsförståelse hos barn, ungdomar och vuxna. Två av dem är Monica Reichenberg, professor i allmän didaktik vid Institutionen för pedagogik och specialpedagogik vid Göteborgs universitet och tidigare professor i literacy vid Umeå universitet, och framlidne professor Ingvar Lundberg.

Barbro Westlund har genom sitt arbete som lärarutbildare och doktorand i pedagogisk bedömning med inriktning på elevers läsförståelse vid Stockholms universitet, skrivit böcker om flera olika forskningsbaserade modeller med dokumenterad effekt på läsförståelse. Hon har försökt att omvandla och förklara amerikanska modeller så att de kan förstås av svenska lärare och också genomföras. Hon introducerade bl.a. begreppet ”läsfixarna” för att förklara att lässtrategier för eleverna kan beskrivas som mentala verktyg för ökad förståelse.”